

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului declarat de Ion Zubcu, reprezentat de avocata Doina Ioana Străisteanu,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Svetlana Stețchi-Zubcu împotriva lui Ion Zubcu, intervenienți accesorii Direcția pentru Protecția Drepturile sectorul Buiucani și Direcția pentru Protecția Drepturile copilului sectorul Botanica cu privire la desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copilului minor și încasarea pensiei de întreținere a copilului minor,

împotriva deciziei din 02 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

*(Dosarul nr. 2ra-1413/23
NR. PIGD 2-18210082-01-2ra-11092023)*

Neelucidarea tuturor circumstanțelor cauzei. Aprecierea vădit nerezonabilă a probelor și soluționarea cauzei în lipsa avizului autorității tutelare de la domiciliul minorului.

Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, jud. P. Harmaniuc,
Curtea de Apel Chișinău, jud. I. Secieru, M. Anton, V. Cotorobai,

28 mai 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în ședință publică cu participarea participanților la proces recursul depus Ion Zubcu, reprezentat de avocata Doina Ioana Străisteanu,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Gheorghe Stratulat,

Oxana Parfeni, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 19 decembrie 2018, Svetlana Stețchi-Zubcu, reprezentată de avocata Inga Albu a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Ion Zubcu, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Buiucani, solicitând desfacerea căsătoriei încheiate la 12 martie 2016 cu pârâtul, determinarea domiciliului copilului minor XXXXX cu mama, încasarea pensiei pentru întreținerea copilului minor în mărime de 25% din toate veniturile lunare a pârâtului, începând cu data depunerii cererii și până la majoratul copilului.

2. În motivarea acțiunii, reclamanta a invocat că la 12 martie 2016 a încheiat căsătoria cu Ion Zubcu. La data de 8 septembrie 2016 s-a născut fiul XXXXX, care din momentul nașterii se afla la educarea și întreținerea ei.

3. Totodată, a menționat că viața în comun cu pârâtul a eșuat. La scurt timp după nașterea copilului, relațiile între ei s-au înrăutățit, iar soții au început să locuiască separat. Tentativele întreprinse în vederea ameliorării relațiilor nu s-au soldat cu succes.

4. De asemenea, a precizat că acordarea termenului de împăcare în astfel de circumstanțe nu este necesar.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

5. Prin încheierea consemnată în procesul-verbal al ședinței de judecată din 13 martie 2019, s-a dispus atragerea în proces în calitate intervenient accesoriu a Direcției pentru Protecția Drepturile copilului sectorul Botanica (f.d. 19, Vol. I).

6. Conform procesului-verbal al ședinței de judecată din 10 iulie 2019, Svetlana Stețchi-Zubcu, reprezentată de avocata Inga Albu s-a concretizat cerințele în partea încasării pensiei de întreținere a copilului minor și a solicitat încasarea pensiei pentru întreținerea copilului minor în sumă fixă, reieșind din quantumul salariului mediul pe țară în mărime de 6900 lei, începând cu data depunerii cererii și până la majoratul copilului (f.d. 37, Vol. I).

7. Prin hotărârea din 10 iulie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul

Buiucani, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Svetlana Zubcu. S-a desfășurat căsătoria încheiată între Ion Zubcu și Svetlana Stețchi la Oficiul Stare Civilă municipiul Chișinău, înregistrată sub nr. 157, la data de 12 martie 2016. S-a stabilit domiciliul copilului minor XXXXX, născut la XXXXX cu mama Svetlana Stețchi. S-a încasat lunar de la Ion Zubcu în beneficiul Svetlanei Stețchi, pensia de întreținere a copilului minor XXXXX, născut la XXXXX, în mărime fixă de 1000 de lei, începând cu data de 19 decembrie 2018 și până la atingerea majoratului acestuia. În rest, pretenția din acțiune cu privire la încasarea pensiei de întreținere a copilului minor în partea în care excede cuantumul adjudecat s-a respins ca fiind neîntemeiată. S-a încasat de la Ion Zubcu în beneficiul Statului taxa de stat în sumă de 360 lei, aferentă pretenției patrimoniale de încasare a pensiei de întreținere în ordinea stabilită de art. 87 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă. S-a încasat de la Ion Zubcu în beneficiul Statului, taxa de stat pentru eliberarea certificatului de divorț în cuantum de 1000%, adică suma de 200 de lei (f.d. 38, 109-114, Vol. I).

8. Prin încheierea din 24 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, s-a dispus corectarea erorilor admise în partea introductivă și în dispozitivul hotărârii din 10 iulie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, prin înlocuirea sintagmelor ce determină numele reclamantei din „Svetlana Stețchi” în „Svetlana Stețchi-Zubcu”, precum și prin înlocuirea numărului de dosar din 2-3682/19 în nr. 2-3682/18 (f.d. 52-53, Vol. I).

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

9. La 16 mai 2022, Ion Zubcu, reprezentat de avocata Doina Ioana Străisteanu, a depus cerere de apel împotriva hotărârii din 10 iulie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, solicitând admiterea acesteia, casarea hotărârii primei instanțe cu trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de fond (f.d. 67-71, Vol. I).

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

10. Prin încheierea din 30 iunie 2022, a Curții de Apel Chișinău s-a admis cererea depusă de Ion Zubcu, reprezentat de avocata Doina Ioana Străisteanu cu privire la repunerea în termenul legal de declarare a apelului (f.d. 97-99, Vol. I).

11. Prin decizia din 02 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Ion Zubcu, reprezentat de avocata Doina Ioana Străisteanu și s-a menținută hotărârea din 10 iulie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani (f.d. 128-132, Vol. I).

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

12. La 15 februarie 2023, Ion Zubcu, reprezentat de avocata Doina Ioana Străisteanu a declarat recurs împotriva deciziei din 02 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, iar prin încheierea din 20 februarie 2023 a Curții Supreme

de Justiție, cererea de recurs a fost restituită, în temeiul art. 437 alin. 1 lit. f) Codul de procedură civilă.

13. Ulterior la 11 septembrie 2023 Ion Zubcu, reprezentat de avocata Doina Ioana Străisteanu a declarat recurs motivat împotriva deciziei din 02 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând, admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de fond (f.d. 150-154, Vol. I).

14. În motivarea recursului s-a invocat că la judecarea cauzei în ordine de apel au fost încălcate norme de drept material și aplicate eronat prevederile art. 63 din Codul familiei în partea ce ține de condițiile de eligibilitate ce urmează a fi întrunite de părinți la stabilirea domiciliului copilului. Instanța de apel nu a ținut cont de faptul că instanța de fond a pus pe rol acțiunea cu copia unui buletin de identitate a reclamantei care era expirat. De asemenea recurentul a susținut că a întreținut financiar atât copilul, cât și pe Svetlana Stețchi-Zubcu, întrucât locuiau împreună.

15. Instanța de apel a apreciat eronat probele prezente la materialele dosarului și la emiterea deciziei nu a ținut cont de faptul că recurentul nu și-a văzut copilul din anul 2018, din cauza erorilor instanței de fond în ceea ce privește citarea acestuia. La materialele dosarului nu sunt prezentate probe care ar atesta acest fapt. Astfel au fost comise erori grave care duc atingere drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Instanța a ignorat faptul că reprezentantul oficiului poștal a venit de două ori pentru livrarea citațiilor, însă în orele când recurentul se afla la muncă. Astfel, recurentul a susținut că în cutia poștală nu a găsit un aviz prin care să fi fost informat despre careva scrisoare recomandată pe care trebuie să o ridice de la oficiul poștal. Intimata în mod intenționat a tănuit datele despre recurent, numărul lui de telefon și adresa lui de e-mail, atât de instanța de judecată, cât și de Direcția pentru Protecția Drepturile copilului sectorul Buiucani pentru ca acesta să nu fie informat despre depunerea cererii de chemare în judecată.

16. Recurentul a indicat că instanța de fond a dispus citarea sa în publicația „Moldova Suverană”, ediție la care nu este abonat, nu le procură și acestea nu sunt disponibile în format online.

17. Instanța de apel nu a examinat eroarea substanțială a instanței de fond la admiterea cerinței privind stabilirea locului de trai ai minorului. Astfel recurentul a precizat că instanța de fond a dispus atragerea în proces a Direcția pentru Protecția Drepturile copilului sectorul Botanica pentru a prezenta avizul-concluzie cu privire la examinarea condițiilor de trai, însă acest aviz nu a fost prezentat instanței.

18. Instanța de apel la adoptarea deciziei a făcut abstracție de exigențele legale, constatările CtEDO precum că dreptul de a fi auzit, include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar și de asemenea obligația corespunzătoare a instanței de a da apreciere sub toate aspectele poziției ambelor părți în proces și de a arăta aceasta în motivarea hotărârii cu

argumentarea pentru care motive au fost admise sau respinsă anumită poziție.

19. Recurentul a precizat că instanțele inferioare nu au ținut cont de principiul „interesul superior al copilului”, deși Convenția ONU cu privire la drepturile copilului se bazează în întregime pe acest principiu, al cărui respectare se garantează încă de la debut prin art. 3 alin. (1) din Convenție, care prevede că în toate acțiunile care privesc copiii, întreprinse de instituțiile de asistență socială publice sau private, de instanțele judecătorești, autoritățile administrative sau de organele legislative, interesele copilului vor prevala. În acest sens, recurentul a opinat că interesul superior al copilului se realizează prin obligația de creștere și educare a copiilor de către părinții lor, conform propriei lor convingeri, precum și interesul personal concret al minorului care se realizează prin obligația părinților de a se îngriji atât de sănătate și dezvoltarea fizică a copilului, cât și de educarea și pregătirea profesională a acestuia.

20. La pronunțarea hotărârii contestate, în opinia recurentului, instanța nu a ținut cont de jurisprudența CtEDO în cauzele Reigado Ramos c. Portugal, Bittoun c. Moldova și Svernei c. Moldova, în care Curtea Europeană a constatat încălcarea dreptului reclamantului la vizită și comunicare cu copilul său după divorț, notând comportamentul dolosiv al celuilalt părinte.

21. Instanța de apel a examinat superficial materialele cauzei, iar drept consecință a interpretat și aplicat în mod eronat normele de drept material și procedural pertinente speței, fapt ce a succedat adoptarea unei soluții nemotivate. Instanța de apel nu a motivat soluția pronunțată din mai multe aspecte, aceasta s-a rezumat la o reproducere a unor texte legale, prin invocări neargumentate care au caracter general și abstract, fără o abordare concretă a acestora la cauza respectivă și în afara prezentării considerentelor din care să rezulte concret modul în care a apreciat că se impune adoptată anume soluția pronunțată. Aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, fiind comise erori grave din partea instanței de fond și a instanței de apel, care au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Concluziile instanței de apel contrazic circumstanțele în fapt, iar aceasta deoarece instanța de apel a lăsat fără apreciere probele/înscrisurile prezentate și admise de către instanță la examinarea apelului.

22. La 02 octombrie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatei, intervenienților accesoriu, copia recursului declarat, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire, avizele de recepție, anexate la materialele cauzei (f.d. 163, 181-184, Vol. I).

23. La 20 februarie 2024, prin intermediul poștei electronice, Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Buiucani a depus referință la cererea de recurs, exprimând poziția că Ion Zubcu, dispune de condiții necesare de trai pentru creșterea și dezvoltarea armonioasă a copilului XXXXX (f.d. 165-166, Vol. I).

24. La 15 octombrie 2024, Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Botanica a depus referință la cererea de recurs, menționând că se află în imposibilitate de a întocmi și prezenta instanței avizul-concluzia cu privire la examinarea condițiilor de trai, deoarece Svetlana Stețchi-Zubcu nu locuiește pe adresa nominalizată în cererea de chemare în judecată (f.d. 19, Vol. II).

25. Alte referințe nu au parvenit.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

26. Art. 434 din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

27. Art. 431 din Codul de procedură civilă:

„(1) Examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție.

(2) Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

(3) Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție.

(4) Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.”

28. Art. 440 din Codul de procedură civilă:

„(3) Dacă este considerat admisibil, completul examinează recursul în fond.”

29. Art. 442 din Codul de procedură civilă:

„(1) Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art.432. Instanța invocă, din oficiu, neatragerea în proces a persoanelor ale căror drepturi sunt lezate prin hotărâre.

(2) În recurs nu pot fi administrate noi probe, cu excepția celor care dovedesc cheltuielile de judecată și despăgubirile menționate la art.372 alin.(3). Aprecierea probelor dată de prima instanță și de instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeinic art.432 alin.(1) lit.e) sau în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului, prevederile art.372 se aplică în mod corespunzător.

(3) Instanța de recurs este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor esențiale invocate în recurs.”

30. Art. 444 din Codul de procedură civilă:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art.432 alin.(1)

lit.b) și e). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

31. Art. 445 din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța, după ce judecă recursul, este în drept: c) să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.”

32. Art. 432 din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.”

33. Art. 373 din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

(2) În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

(5) Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.”

34. Art. 3 din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului din 20 noiembrie 1989, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993:

„1. În toate deciziile care îi privesc pe copiii, fie că sunt luate de instituții publice sau private de ocrotire socială, de către tribunale, autorități administrative sau de organe legislative, interesele superioare ale copilului trebuie să fie luate în considerare cu prioritate.

2. Statele părți se angajează să asigure copilului protecția și îngrijirile necesare pentru bunăstarea sa, ținând cont de drepturile și obligațiile părinților săi, ale tutorilor săi, ale altor persoane legal responsabile pentru el, și vor lua, în acest scop, toate măsurile legislative și administrative corespunzătoare.”

35. Art. 9 din aceeași Convenție:

„1. Statele părți vor veghea ca nici un copil să nu fie separat de părinții săi împotriva voinței lor, cu excepția situației în care autoritățile competente decid, sub rezerva revizuirii judiciare și în conformitate cu legile și procedurile aplicabile, că această separare este necesară, în interesul superior al copilului. O decizie în acest sens poate să fie necesară în anumite cazuri particulare, de exemplu atunci când părinții maltratează sau neglijează copiii sau când părinții trăiesc separat și când urmează să se ia o hotărâre cu privire la locul de reședință al copilului.

2. În toate cazurile prevăzute la paragraful 1 al prezentului articol, toate părțile interesate trebuie să aibă posibilitatea de a participa la dezbateri și de a-și face cunoscute părerile lor.

3. Statele părți vor respecta dreptul copilului, separat de cei doi părinți ai săi sau de unul din ei, de a întreține relații personale și contacte directe cu cei doi părinți ai săi, afară de cazul că acest lucru este contrar interesului superior al copilului.”

36. Art. 18 din Convenție:

„1. Statele părți vor depune eforturi pentru asigurarea recunoașterii principiului potrivit căruia ambii părinți au o răspundere comună pentru creșterea și dezvoltarea copilului. Răspunderea pentru creșterea copilului și asigurarea dezvoltării sale le revine în primul rând părinților sau, după caz, reprezentanților săi legali. Aceștia trebuie să se conducă înaintea de orice după interesul superior al copilului.

2. Pentru garantarea și promovarea drepturilor enunțate în prezenta Convenție, statele părți vor acorda ajutor corespunzător părinților și reprezentanților legali ai copilului în exercitarea răspunderii care le revine de a crește copilul și vor asigura crearea instituțiilor, lăcașelor și serviciilor însărcinate să vegheze la bunăstarea copiilor.

3. Statele părți vor lua toate măsurile corespunzătoare pentru a asigura copiilor, ai căror părinți muncesc, dreptul de a beneficia de serviciile și instituțiile de îngrijire a copiilor pentru care ei îndeplinesc condițiile cerute.”

37. Art. 3 din Legea privind drepturile copilului nr. 370 din 30 noiembrie 2023, în vigoare din 21 decembrie 2023 (Legea nr. 370/2023):

„*Interesul superior al copilului*– asigurarea unor condiții adecvate pentru creșterea și dezvoltarea armonioasă a copilului, ținând cont de particularitățile individuale ale personalității lui și de situația concretă în care acesta se află”.

38. Art. 4 din Legea nr. 370/2023:

„Respectarea și garantarea drepturilor copilului se realizează conform următoarelor principii: a) respectarea și promovarea cu prioritate a interesului superior al copilului; b) egalitatea de șanse și nediscriminarea; c) respectarea priorității privind creșterea și educarea copilului în familie; d) dreptul prioritar al părinților de a-și educa copiii conform propriilor convingeri și responsabilizarea părinților cu privire la exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor părintești; e) asistența individualizată a fiecărui copil; f) respectarea demnității copilului; g) ascultarea opiniei copilului și luarea în considerare a acesteia, ținând cont de vârsta și de gradul său de maturitate; h) asigurarea continuității în îngrijirea, creșterea și educarea copilului, ținând cont de originea sa etnică, religioasă, culturală și lingvistică, în cazul luării unei măsuri de protecție; i) celeritate în luarea oricărei decizii cu privire la copil; j) asigurarea protecției împotriva abuzului, neglijării, exploatării și oricărei forme de violență asupra copilului.”

39. Art.46 din Codul familiei:

„Drepturile și obligațiile reciproce ale părinților și copiilor rezultă din proveniența copiilor, atestată în modul stabilit de lege.”

40. Art. 58 din Codul familiei:

(1) Părinții au drepturi și obligații egale față de copii, indiferent de faptul dacă copiii sînt născuți în căsătorie sau în afara ei, dacă locuiesc împreună cu părinții sau separat.

41. Art.61 din Codul familiei:

(1) Drepturile și interesele legitime ale copiilor sînt apărute de către părinții lor.

42. Art. 62 din Codul familiei:

„(1) Drepturile părinților nu pot fi exercitate contrar intereselor copilului lor. Părinții nu pot prejudicia sănătatea fizică și psihică a copilului.

(2) Metodele de educație a copilului, alese de părinți, vor exclude comportamentul abuziv, insultele și maltratările de orice fel, discriminarea, violența psihică și fizică, aplicarea pedepselor corporale, antrenarea în acțiuni criminale, inițierea în consumul de băuturi alcoolice, folosirea substanțelor stupefiante și psihotrope, practicarea jocurilor de noroc, cerșitul și alte acte ilicite.

(3) Toate problemele privind educația și instruirea copilului se soluționează de către părinți de comun acord, ținându-se cont de interesele și de părerea copilului.

(4) Părinții poartă răspundere, în modul stabilit, pentru exercitarea drepturilor părintești în detrimentul intereselor copilului.”

43. Art. 63 din Codul familiei, în redacția în vigoare la înaintarea acțiunilor:

„(1) În cazul când părinții locuiesc separat, domiciliul copilului care nu a atins vârsta de 14 ani se determină prin acordul părinților.

(2) Dacă un atare acord lipsește, domiciliul minorului se stabilește de către instanța judecătorească, ținându-se cont de interesele și părerea copilului (dacă acesta a atins vârsta de 10 ani). În acest caz, instanța judecătorească va lua în considerare atașamentul copilului față de fiecare dintre părinți, față de frați și surori, vârsta copilului, calitățile morale ale părinților, relațiile existente între fiecare părinte și copil, posibilitățile părinților de a crea condiții adecvate pentru educația și dezvoltarea copilului (îndeletnicirile și regimul de lucru, condițiile de trai etc.)

(3) La determinarea domiciliului copilului minor, instanța judecătorească va cere și avizul autorității tutelare teritoriale în a cărei rază teritorială se află domiciliul fiecăruia dintre părinți.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

44. Cu referire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că instanța de apel a pronunțat dispozitivul deciziei la 02 februarie 2023. Materialele cauzei atestă expedierea copiei deciziei integrale a instanței de apel către participanții la proces la 26 iulie 2023, prin intermediul poștei electronice (f.d. 138, Vol. I). Astfel, recursul declarat la 11 septembrie 2023 este în termen.

45. Prin prisma prevederilor art. 444 din Codul de procedură civilă, la caz, examinarea cauzei civile în ordine de recurs s-a realizat cu invitarea și respectiv prezența participanților la proces.

46. Recurentul Ion Zubcu și reprezentat său avocata Doina Ioana Străisteanu nu s-au prezentat în ședință de judecată, fiind înștiințați legal, despre data, ora și locul desfășurării acesteia (f.d. 73, 80-81).

47. Reprezentantul intervenientului accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Buiucani, nu s-a prezentat în ședință de judecată, fiind înștiințat legal, despre data, ora și locul desfășurării acesteia, depunând o cerere de examinare a cauzei în lipsa sa (f.d. 75, 83, vol. II)

48. Reprezentantul intervenientului accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Botanica, în ședința instanței de recurs a prezentat un aviz cu privire la stabilirea domiciliului copilului minor XXXXX, datat cu 17 aprilie 2019. În ședința de judecată a menționat că la

întocmirea avizului din 17 aprilie 2019 nu a dispus audierea copilului minor, nu a analizat starea sa emoțională, nu cunoaște la moment unde este locul de trai al copilului, dacă acesta este înmatriculat la careva instituție de învățământ public (școlară sau preșcolară) din Republica Moldova și nu dispune de un aviz actualizat privind situația copilului minor XXXXX.

49. Intimata Svetlana Stețchi-Zubcu, nu s-a prezentat în ședință de judecată, fiind înștiințată legal, despre data, ora și locul desfășurării acesteia, (f.d. 28-29, Vol. II).

50. Audiind poziția participanților la proces, verificând legalitatea actului de dispoziție contestat în limitele controlului judiciar, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea litigiului dedus judecătii, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și de a remite cauza la rejudecare în instanța de apel.

51. Din perspectiva prevederilor art. 432 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă, recursul este admis dacă: hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

52. Având în vedere că, în sistemul legislației procesuale, instanța de judecată este obligată să soluționeze procesul limitându-se la obiectul acestuia în sensul formulat prin acțiune, subsecvent, instanța de recurs se află în situația de a verifica dacă la caz a fost îndeplinită condiția unei examinări efective și a oferit un răspuns specific și explicit mijloacelor hotărâtoare pentru rezultatul procesului, a examinat toate pretențiile și argumentele înaintate.

53. Curtea Europeană a reiterat că efectul articolului 6 § 1 este, inter alia, de a impune unei instanțe obligația de a efectua o examinare adecvată a argumentelor și probelor aduse de către părți (a se vedea Perez v. France [GC], nr. 47287/99, § 80, ECHR 2004-I). O parte indispensabilă a acestei obligații a instanțelor judecătorești este datoria lor de a-și motiva hotărârile (a se vedea, printre altele, Hirvisaari v. Finland, nr. 49684/99, § 30, 27 septembrie 2001).

54. Inițial, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că pentru a verifica legalitatea deciziei contestate, fără a administra noi dovezi, va recurge la recapitularea esenței litigiului dedus judecătii.

55. Instanțele ierarhic inferioare conform materialelor cauzei civile au constatat că, Ion Zubcu și Svetlana Stețchi au înregistrat căsătoria la Oficiul Stare Civilă municipiul Chișinău, sub nr. 157, la 12 martie 2016 (f.d. 32, Vol. I).

56. La 08 septembrie 2016 s-a născut fiul XXXXX (f.d. 7, Vol. I).

57. Prin cererea de chemare în judecată depusă la 19 decembrie 2018, Svetlana Stețchi-Zubcu, reprezentată de avocata Inga Albu a solicitat

desfacerea căsătoriei încheiate la 12 martie 2016 cu pârâtul, determinarea domiciliului copilului minor XXXXX cu mama, încasarea pensiei pentru întreținerea copilului minor în sumă fixă, reieșind din cuantumul salariului mediul pe țară în mărime de 6900 lei, începând cu data depunerii cererii și până la majoratul copilului (f.d. 5-5A, Vol. I).

58. Prima instanță judecând cauza în fond, prin hotărârea din 10 iulie 2019, a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Svetlana Stețchi-Zubcu. A desfăcut căsătoria încheiată între Ion Zubcu și Svetlana Stețchi-Zubcu la Oficiul Stare Civilă municipiul Chișinău, înregistrată sub nr. 157, la data de 12 martie 2016. A stabilit domiciliul copilului minor XXXXX, născut la XXXXX cu mama Svetlana Stețchi-Zubcu și a încasat lunar de la Ion Zubcu în beneficiul Svetlanei Stețchi-Zubcu, pensia de întreținere a copilului minor XXXXX, născut la XXXXX, în mărime fixă de 1000 de lei, începând cu data de 19 decembrie 2018 și până la atingerea majoratului acestuia. În rest, a respins ca fiind neîntemeiată pretenția din acțiune cu privire la încasarea pensiei de întreținere a copilului minor în partea în care excede cuantumul adjudecat (f.d. 38, 109-114, Vol. I).

59. Instanța de apel verificând legalitatea și temeinicia hotărârii prime instanțe, prin decizia din 02 februarie 2023, a respins apelul declarat de Ion Zubcu, reprezentat de avocata Doina Ioana Străisteanu și a menținut hotărârea din 10 iulie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani (128-132, Vol. I).

60. Pentru a decide astfel, instanța de apel, în esență, a reținut că din materialele cauzei, cât și din explicațiile părților rezultă că din momentul separării soților, adică începând cu anul 2018 și până la moment, minorul XXXXX locuiește cu mama sa Svetlana Stețchi-Zubcu.

61. Instanța de apel a conchis că la etapa actuală schimbarea domiciliului copilului minor XXXXX, în circumstanțele descrise, nu este nicidecum în interesul suprem al copiilor, întrucât acesta începând cu anul 2018 locuiește cu mama sa Svetlana Stețchi-Zubcu, fiind într-o afecțiune emoțională și interacțiune puternică cu ea, iar despărțirea de mamă i-ar provoca noi suferințe, frustrări și tensiuni psihoemoționale.

62. Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în art. 373, alin. (1) și alin. (2) din Codul de procedură civilă și din specificul obiectului acțiunii în cauză, instanța de recurs apreciază ca fiind prematură concluzia instanței de apel de admitere a acțiunii depuse de Svetlana Stețchi-Zubcu, rezultată din examinarea superficială a probelor anexate la materialele dosarului precum și normele de drept ce reglementează raportul juridic litigios, fapt ce impune necesitatea casării deciziei, cu remiterea cauzei spre rejudecare.

63. Din materialele dosarului rezultă că Svetlana Stețchi-Zubcu în susținerea pretenții privind stabilirea domiciliului copilului minor și încasarea pensiei de întreținere a prezentat: certificatul de naștere a copilului, certificatul de căsătorie și copia buletinului de identitate expirat.

64. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată la examinarea cauzei în prima instanță a fost prezentat avizul nr. 61/07-384 din 12 aprilie 2019 cu privire la determinarea domiciliului copilului minor, care s-a stabilit a fi unul defectuos, întrucât reprezentanții Direcției pentru Protecția Drepturilor Copilului, sectorul Buiucani, s-au deplasat pentru evaluarea condițiilor de trai a tatălui Ion Zubcu la adresa din XXXXX, iar conform cererii de chemare în judecată, al citațiilor, cererii de apel și al recursului rezultă că acesta locuiește la XXXXX (f.d.24).

65. Având în vedere acest fapt, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție indică că la data pronunțării hotărârii cu privire la stabilirea domiciliului copilului minor, la materialele cauzei nu exista un aviz al autorității tutelare teritoriale în a cărei rază teritorială se află domiciliul fiecăruia dintre părinți.

66. Ion Zubcu, reprezentat de avocata Doina Ioana Străisteanu, atât în apel cât și în recurs a invocat faptul că la stabilirea domiciliului copilului minor cu mama, instanțele inferioare nu au ținut cont de principiul „interesul superior al copilului”, deși Convenția ONU cu privire la drepturile copilului se bazează în întregime pe acest principiul, al cărui respectare se garantează încă de la debut prin art. 3 alin. (1) din Convenție, care prevede că în toate acțiunile care privesc copiii, întreprinse de instituțiile de asistență socială publice sau private, de instanțele judecătorești, autoritățile administrative sau de organele legislative, interesele copilului vor prevala.

67. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție stabilește, că la 27 iunie 2022 și ulterior la 15 februarie 2024 și 14 martie 2025, Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului, sectorul Buiucani, municipiul Chișinău, a întocmit avize privind situația copilului minor XXXXX, născut la XXXXX. În cadrul verificării condițiilor de trai, s-a constatat că tatăl, Ion Zubcu, locuiește într-un apartament cu 2 camere, având o suprafață de 89 m², în condiții foarte bune, adecvate pentru asigurarea unui trai decent și a unui mediu corespunzător copilului. Copilul dispune de un colțisor propriu, amenajat corespunzător, dotat cu mobilier și tehnică necesară în funcție de particularitățile vârstei sale (f.d. 92, 165-verso-166 vol. I, 54-55, vol. II).

68. La 15 octombrie 2024, Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului, sectorul Botanica, municipiul Chișinău, a prezentat o referință în cadrul instanței de recurs, invocând imposibilitatea întocmirii și prezentării unui aviz-concluzie cu privire la examinarea condițiilor de trai ale Svetlanei Stețchi-Zubcu, deoarece în urma unei vizite efectuate la 13 octombrie 2024, la adresa XXXXX, indicată de aceasta, ușa a fost deschisă de o persoană care a comunicat că locuiește la acea adresă din anul 2021 și nu o cunoaște pe Svetlana Stețchi-Zubcu (f.d. 19, vol. II).

69. Ulterior, în cadrul ședinței instanței de recurs din 07 aprilie 2025, reprezentantul Direcției pentru Protecția Drepturilor Copilului, sectorul Botanica, municipiul Chișinău, a prezentat un aviz cu privire la stabilirea domiciliului copilului minor XXXXX, datat cu 17 aprilie 2019.

70. Totodată, în cadrul aceleiași ședințe a instanței de recurs din 07 aprilie 2025, reprezentantul Direcției pentru Protecția Drepturilor Copilului din sectorul Botanica din municipiul Chișinău a precizat că, la întocmirea avizului din 17 aprilie 2019, nu a fost dispusă audierea copilului minor, nu a fost evaluată starea sa emoțională, iar în prezent nu dispune de informații cu privire la locul de trai al minorului, sau dacă acesta este înmatriculat la careva instituție de învățământ public (școlară sau preșcolară) din Republica Moldova.

71. Circumstanțele expuse relevă faptul că deși instanța de apel a menținut hotărârea pronunțată de prima instanță, aceasta nu a remediat viciile de procedură existente. Or, deși domiciliul copilului minor a fost stabilit cu mama, la data examinării apelului, dosarul nu conținea un aviz eliberat de Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului din sectorul Botanica al municipiului Chișinău de la locul de trai a copilului, acesta fiind depus abia în cadrul ședinței instanței de recurs din 07 aprilie 2025. În consecință, instanța de apel a soluționat cauza fără a avea la dosar avizul autorității de la domiciliul minorului.

72. Or absența acestui aviz reprezintă o încălcare a prevederilor art. 63 alin. (3) din Codul Familiei, din care rezultă că pentru a asigura o decizie corectă și în interesul superior al copilului minor, instanța judecătorească atunci când stabilește domiciliul copilului este obligată să solicite avizul autorității tutelare teritoriale competente, respectiv cea în a cărei rază teritorială se află domiciliul fiecăruia dintre părinți cu care se află copilul. Acest aviz este menit să reflecte interesul superior al copilului, evaluând în concret legăturile de atașament ale minorului față de fiecare dintre părinți, aspecte legate de mediul familial și social în care se dezvoltă copilul.

73. Mai mult, deși această lipsă era evidentă din cuprinsul dosarului, instanța de apel nu a depus niciun demers pentru a remedia această omisiune esențială, neefectuând nici un efort în sensul solicitării avizului sau al analizei consecințelor juridice ale inexistenței acestuia. Lipsa de diligență din partea instanței de apel reprezintă o încălcare a normelor de procedură, cu atât mai mult că avizul autorității tutelare este cu caracter obligatoriu și este de natură să influențeze soluția pe fond.

74. Prin urmare, examinarea cauzei în lipsa unui aviz, precum și fără un demers privind prezentarea acestuia constituie o încălcare a prevederilor art. 63 alin. (3) din Codul Familie și echivalează cu o omisiune în cercetarea fondului cauzei. În speță, nu a fost realizată o evaluare efectivă a interesului superior al minorului – criteriu fundamental în soluționarea oricărei cauze care îl privește pe acesta.

75. Totodată, Completul de judecată a stabilit că există o discrepanță evidentă între avizul prezentat abia în ședința instanței de recurs din 07 aprilie 2025, însă datat cu 17 aprilie 2019 și declarațiile reprezentantului în cadrul aceleiași ședințe, care ridică îndoieli cu privire la completitudinea și

corectitudinea evaluării, fiindcă din conținutul acestuia nu se desprinde că a fost efectuată o evaluare a stării emoționale a copilului minor.

76. Avizul prezentat de Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului din sectorul Botanica din municipiul Chișinău din 17 aprilie 2019 nu reflectă interesul superior al copilului raportat la mediul familial, social în care se dezvoltă copilul, precum și dacă copilul a fost văzut de o autoritate. Simpla indicare a dimensiunii spațiului locativ într-un aviz nu poate fi considerată o evaluare completă a situației minorului, întrucât acesta trebuie să cuprindă o analiză detaliată a tuturor criteriilor prevăzute la art. 63 alin. (2) din Codul familiei.

77. Generalizând cele conturate anterior, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că examinarea cauzei în instanța de apel s-a realizat pripit și evaziv, fiind ignorate și neelucidate circumstanțele determinante soluționării corecte și obiective a litigiului, ceea ce impune casarea integrală a deciziei instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

78. Instanța are obligația de a soluționa litigiul conform regulilor de drept aplicabile și prin toate mijloacele legale să prevină acțiuni privind aflarea adevărului în cauză, pe baza stabilirii faptelor și prin aplicarea corectă a legii, în scopul pronunțării unei hotărâri temeinice și legale.

79. Din perspectiva postulatelor legale, la examinarea cauzelor, instanțele urmează să se conducă nemijlocit de principiul adevărului obiectiv, care se manifestă prin stabilirea multilaterală, completă și obiectivă a tuturor circumstanțelor care au importanță pentru justa soluționare a cauzei. De altfel, o hotărâre judecătorească motivată în sensul respectării cerințelor 6 § 1 CEDO, presupune o examinare reală a problemelor esențiale relevate în speță, cel puțin pentru a le aprecia relevanța. Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60).

80. În concluzie, în cazul analizat, Completul de judecată consideră că singura soluție legală și rezonabilă este casarea integrală a deciziei și trimiterea spre rejudecare a cauzei.

81. Subsecvent, la rejudecarea cauzei civile, adoptarea soluției la caz urmează a fi precedată de toate aceste etape, luând în considerare momentele conturate supra, ignorate anterior, precum și motivarea să fie efectuată atât prin prisma poziției părții reclamante, cât și obiecțiilor părții oponente pe marginea acțiunii formulate în raport cu probele prezentate și normele de drept pertinente litigiului, rezultând din prevederile art. 130 din Codul de procedură civilă, ca, în consecință, soluția adoptată să fie certă și coerentă și să răspundă standardelor unui proces echitabil garantat de art. 6 § 1 CEDO.

82. Coroborând circumstanțele ce preced, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție va admit recursul declarat și va casa integral decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

83. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 442, art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul declarat de Ion Zubcu, reprezentat de avocata Doina Ioana Străisteanu.

Casează integral decizia din 02 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Svetlana Stețchi-Zubcu împotriva lui Ion Zubcu, intervenienți accesorii Direcția pentru Protecția Drepturile sectorul Buiucani și Direcția pentru Protecția Drepturile copilului sectorul Botanica cu privire la desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copilului minor și încasarea pensiei de întreținere a copilului minor și trimite cauza spre rejudecare în Curtea de Apel Centru, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Gheorghe Stratulat

Oxana Parfeni